

Sygn. akt I ACa 1058/14

I ACz 2173/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Struzik (spr.)
Sędziowie:	SSA Józef Wąsik SSA Sławomir Jamróg
Protokolant:	sekr.sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2014 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Gminy Miejskiej K.

przeciwko P. B.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 13 maja 2014 r. sygn. akt I C 1660/13

oraz zażalenia kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego na postanowienie zawarte w punkcie III zaskarżonego wyroku

- 1. oddala apelację;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;**
- 3. oddala zażalenie;**
- 4. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kuratorowi dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego J. C. kwotę 3 000 zł (trzy tysiące złotych) tytułem wynagrodzenia za zastępowanie pozwanego w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I ACa 1058/14, I ACz 2173/14

UZASADNIENIE

Uwzględniając powództwo Gminy Miejskiej K. skierowane przeciwko P. B. Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 13 maja 2014 r. zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 203.868,45 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty i kwotę 20.994 zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz przyznał kuratorowi dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego wynagrodzenie w kwocie 3.038,90 zł.

Uzasadniając powyższy wyrok sąd I instancji wskazał, że dochodzona pozwem kwota stanowi zwrot bonifikaty udzielonej pozwanemu przez powódkę przy zakupie mieszkania nr (...) położonego w K. przy ul. (...). Sąd Okręgowy ustalił, że Gmina Miejska K. jest właścicielem nieruchomości zabudowanej budynkiem nr (...) przy ul. (...) w K. i z budynku tego sukcesywnie wyodrębniała poszczególne lokale mieszkalne sprzedając je najemcom. W dniu 30 listopada 2006 r., w oparciu o wcześniej sporządzony protokół rokowań, została zawarta w formie aktu notarialnego umowa ustanowienia odrębnej własności lokalu nr (...) oraz jego sprzedaży na rzecz pozwanego. Wartość lokalu, zgodnie ze sporządzonym wówczas przez rzeczoznawcę majątkowego operatem szacunkowym, została określona na kwotę 226.974 zł, natomiast wartość udziału w prawie własności nieruchomości gruntowej na kwotę 15.342,88 zł. Powódka, stosując 90% bonifikatę, zbyła pozwanemu własność lokalu za kwotę 22.697 zł. Zarówno w protokole rokowań, jak też w umowie, strony wskazały, że w wypadku zbycia lokalu przed upływem 5 lat od dnia nabycia (z wyłączeniem osób bliskich) kupujący będzie miał obowiązek zwrotu kwoty stanowiącej równowartość zwaloryzowanej bonifikaty. W dniu 28 grudnia 2006 r. pozwany zbył przedmiotowy lokal za cenę 325.000 zł na rzecz T. R., przy czym umowę przedwstępną zobowiązującą do zawarcia umowy sprzedaży lokalu zawarł już w dniu 26 lipca 2006 r. W umowie sprzedaży strony oświadczyły, że znany jest im fakt, że zwrotowi na rzecz gminy Miejskiej K. podlega kwota stanowiąca równowartość zwaloryzowanej bonifikaty w przypadku, gdy lokal został zbyty przed upływem 5 lat od daty nabycia, przy czym nie dotyczy to zbycia na rzecz osoby bliskiej.

Powyższe ustalenia zostały poczynione przez sąd I instancji na podstawie niekwestionowanych odpisów dokumentów, a to aktów notarialnych oraz protokołu rokowań. Sąd wskazał natomiast, że oddalił wnioski o przesłuchanie świadka H. J., gdyż okoliczności, na które dowód ten miał być prowadzony, nie są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, zaś dowód z przesłuchania świadka T. R. pominął, gdyż przesłuchanie to okazało się niemożliwe z uwagi na jej pobyt poza granicami kraju.

W swych rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy powołał przepis art. 68 ust. 2 i 2a ustawy o gospodarce nieruchomościami wskazując, że stosownie do tego przepisu zbycie lokalu mieszkalnego przed upływem 5 lat od daty nabycia, z wyłączeniem zbycia na rzecz osoby bliskiej, rodzi obowiązek zwrotu udzielonej bonifikaty po jej waloryzacji. Sąd I instancji powołując wskazany wyżej przepis stwierdził, że zarówno jego brzmienie obowiązujące w chwili zawarcia umów, jak też brzmienie obecne, uzasadniają roszczenie powódki, gdyż pozwany nie wykazał żadnej z wymienionych tam okoliczności zwalniających go od obowiązku zwrotu bonifikaty. Dochodzona kwota została wyliczona zgodnie ze stanowiącym podstawę jej waloryzacji wskaźnikiem GUS wynoszącym w grudniu 2006 r. 99,8. Sąd stwierdził też, że okoliczności tej sprawy nie uzasadniają zastosowania art. 5 k.c. Jako podstawę orzeczenia o kosztach procesu sąd I instancji powołał art. 98 § 1 i k.p.c., zaś ustalając wynagrodzenie kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego powołał przepisy § 1 ust. 1 i § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i wysokości wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Wyrok powyższy został w całości zaskarżony przez pozwanego apelacją wniesioną przez ustanowionego dla niego kuratora. Zaskarżonemu wyrokowi skarżący zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a to art. 227 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosku dowodowego z zeznań świadka H. J., które to wskazując na sposób i tryb życia pozwanego mogły przyczynić się do oceny pozwanego jako osoby nieporadnej, co miałyby istotne znaczenie dla rozpoznania niniejszej sprawy przez przyznanie art. 5 k.c. oraz naruszenie tego przepisu przez bezzasadne pominięcie wniosku dowodowego z zeznań T. R., których treść jest konieczna dla

wykazania przesłanek zawartych w art. 68 ust. 2a pkt 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami, co mogło skutkować oddaleniem pozwu. Nadto skarżący zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie polegające na uznaniu, że okoliczności niniejszej sprawy nie uzasadniają twierdzenia, że domagając się zwrotu bonifikaty strona powodowa nadużywa swego prawa. We wnioskach apelacyjnych skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki kosztów procesu za I instancję oraz zasądzenia na rzecz kuratora wynagrodzenia według norm prawem przepisanych za czynności podjęte w postępowaniu apelacyjnym. Skarżący domagał się także przeprowadzenia w postępowaniu apelacyjnym dowodów z zeznań świadków pominiętych przez sąd I instancji.

W tym samym piśmie kurator dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego zamieścił swe zażalenie ma zawarte w punkcie III wyroku rozstrzygnięcie o jego wynagrodzeniu, wnosząc o jego zmianę i przyznanie mu wynagrodzenia w kwocie 7.200 zł oraz zwrotu wydatków w kwocie 38,90 zł, i zarzucając naruszenie przepisów § 1 ust. 1 i § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

W pierwszej kolejności wskazać należy na bezpodstawność zarzutów naruszenia przepisu art. 227 k.p.c. Dowód z zeznań świadka T. R. miał wykazać istnienie pomiędzy nią i pozwanym stosunku bliskości, jednakże ani w samej odpowiedzi na pozew, ani też w toku dalszych czynności procesowych nie wskazano, na czym ten stosunek miałby polegać (pokrewieństwo, powinowactwo, wspólne pożycie?). Co więcej z treści umowy, którą pozwany zbył lokal na rzecz T. R., nie wynika, ażeby tego rodzaju stosunek osoby te łączył, zaś na rozprawie w dniu 13 maja 2014 r. stawiała się U. J., która odebrała wezwanie skierowane do T. R. i podała, że T. R. nie jest w żaden sposób związana z P. B., a jedynie kupiła od niego mieszkanie. Te okoliczności wskazują, że dowód ten nie tyle miał służyć udowodnieniu faktu podanego przez pozwanego zastępowanego przez kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu, ale poszukiwaniu przez kuratora faktu, który, gdyby zaistniał, prowadziłby do oddalenia powództwa. Stosownie do art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, nie zaś poszukiwanie takich faktów. Strona zaś, a także w jej zastępstwie kurator, ma obowiązek wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzi skutki prawne (art. 232 k.p.c.), co oznacza, że w pierwszej kolejności winna fakty te przytoczyć, a następnie zgłosić stosowne wnioski dowodowe dla wykazania tych faktów. Jakkolwiek sytuacja procesowa kuratora dla strony nieznanego z miejsca pobytu jest zdecydowanie trudniejsza, niż samej strony, gdyż z reguły kurator ten nie ma wiedzy o faktach, które dla obrony przez żądaniem pozwu mają istotne znaczenie, to jednak nie prowadzi to do wyeliminowania obowiązujących reguł postępowania dowodowego, a w szczególności prowadzenia przez sąd dowodów dla poszukiwania ewentualnych faktów, które, gdyby miały miejsce, mogłyby prowadzić do oddalenia powództwa. Stąd, jakkolwiek zgodzić się należy z zarzutem, że pozostawanie T. R. poza granicami kraju nie stanowiło przeszkody do przeprowadzenia dowodu, oczywiście o ile strona wnioskująca o dopuszczenie tego dowodu podałaby adres aktualnego pobytu tego świadka, to jednak stwierdzić trzeba, że pominięcie tego dowodu znajdowało podstawę w przepisie art. 227 k.p.c.

Także oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie świadka H. J. było zasadne. Stosownie do zgłoszonego wniosku dowodowego dowód ten miał wykazać, że pozwany jest osoba ubogą, prowadząca tułaczy tryb życia, która to okoliczność prowadziłby miała do przyjęcia nadużycia prawa przez powódkę i zastosowania art. 5 k.c. Tymczasem fakt, iż pozwany jest ubogi i prowadzi tułaczy tryb życia, nawet gdyby został wykazany, nie mógłby skutkować uznaniem za zasadny zarzutu nadużycia prawa. Skarżący przemilcza okoliczność, iż cena, jaka skarżący zapłacił powodowej gminie, wraz z kwotą dochodzoną pozwem, a stanowiącą udzieloną bonifikatę, jest blisko o 100.000 zł niższa od ceny, jaka pozwany otrzymał zbywając sporne mieszkanie oraz że zbycie to nastąpiło już niespełna miesiąc po nabyciu lokalu od gminy, zaś w chwili nabycia lokalu pozwanego wiązała umowa przedwstępna zobowiązująca go do sprzedaży lokalu. Te okoliczności jednoznacznie wskazują, że pozwany wzbogacił się kosztem gminy, a zwrot udzielonej bonifikaty

jedynie zmniejszyć korzyść przez niego uzyskaną. Nadto wskazane okoliczności dają pełne podstawy do domniemania faktycznego, iż pozwany kupując mieszkanie z bonifikata działał ze z góry powziętym zamiarem sprzedaży lokalu. W takich okolicznościach, nawet jeżeli pozwany był w istocie ubogi i nieporadny, a obecnie prowadzi tułaczy tryb życia, nie sposób wskazać na żadną zasadę współżycia społecznego, która miałaby zostać naruszona przez dochodzenie zwrotu udzielonej bonifikaty. W konsekwencji trafnie sąd I instancji uznał, że fakt, który miał być dowodzony zeznaniami tego świadka, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia i, stosownie do art. 227 k.p.c., dowód ten pominął.

Z tych też przyczyn Sąd Apelacyjny nie uwzględnił wniosków dowodowych zgłoszonych w apelacji. Zebrany materiał dowodowy dawał dostateczne podstawy do poczynienia ustaleń faktycznych stojących u podstaw zaskarżonego wyroku. Sąd Apelacyjny ustalenia te przyjmuje za własne i czyni podstawą swego orzeczenia.

Wyżej przedstawione rozważania jednoznacznie też wskazują, że nie jest trafny zarzut naruszenia art. 5 k.c.

Z powyższych przyczyn apelacja, jako bezzasadna, podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Bezzasadnym jest także zażalenie kuratora na zawarte w wyroku orzeczenie o wysokości jego wynagrodzenia. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej w § 1 ust. 1 reguluje jedynie maksymalną wysokość tego wynagrodzenia, pozostawiając przez to do uznania sądu czy i o ile wynagrodzenie to powinno być niższe od tak określonego maksimum. Bez wątplenia przez analogię należy tu stosować przesłanki z art. 109 § 2 zd. 2 k.p.c., to jest niezbędny nakład pracy kuratora, czynności podjęte przez niego w sprawie, a także charakter sprawy i wkład kuratora w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. Trzeba przy tym mieć na uwadze, że o ile zasądzając opłatę za czynności adwokata będącego pełnomocnikiem strony sąd, stosownie do przepisu § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu operuje kwotą nie niższą od stawki minimalnej ustalonej w tym rozporządzeniu i nie wyższą od sześciokrotności tej stawki, o tyle przyznając wynagrodzenie kuratorowi strony, nawet będącemu adwokatem, sąd nie może przekroczyć stawki minimalnej, może natomiast przyznać kwotę niższą. Tymczasem zażalenie bazuje na nieznajdującym w powołanym przepisie rozporządzenia z dnia 13 listopada 2013 r. poglądzie, że ewentualne pełnienie funkcji kuratora przez adwokata musiałyby prowadzić do przyznania wynagrodzenia w stawce minimalnej określonej przepisami rozporządzenia z dnia 28 września 2002 r. W rozpoznawanej sprawie wartość przedmiotu sporu wynosiła 203.869 zł, a zatem maksymalną wysokość wynagrodzenia kuratora stanowiła kwota 7.200 zł (§ 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu). Rozpoznawana sprawa nie należała do szczególnie skomplikowanych i wymagających znacznego nakładu pracy, jakkolwiek bez wątplenia kurator dołożył należytej staranności zastępując stronę i podejmował czynności adekwatne do stanu sprawy i jego wiedzy o faktach, mogących mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia. W konsekwencji, przy uwzględnieniu, że nawet w sprawie szczególnie skomplikowanej i pracochłonnej wynagrodzenie kuratora nie mogłoby przekroczyć kwoty 7.200 zł, za adekwatne do wskazanych wyżej przesłanek należy uznać wynagrodzenie w kwocie 3.000 zł. Jakkolwiek sąd I instancji w uzasadnieniu orzeczenia nie wskazał, jaka część przyznanej kwoty 3038,90 zł stanowi wynagrodzenie kuratora, a jaka zwrot wydatków, to mając na uwadze, że kurator przedłożył spis wydatków na kwotę 38,90 zł (k. 77), bez wątplenia taka właśnie część przyznanej kwoty stanowi zwrot wydatków, podlegających zwrotowi stosownie do przepisu § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r., zaś kwota 3.000 zł stanowi wynagrodzenie.

Z powyższych przyczyn, na podstawie art. 397 § 2 w zw. z art. 385 k.p.c. zażalenie podlegało oddaleniu.

O kosztach postępowania odwoławczego rozstrzygnięto zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu tj. art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.; zasądzając stosownie do § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu od pozwanego na rzecz powódki wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 5.400 zł.

Orzekając o wynagrodzeniu kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego za czynności podejmowane w postępowaniu apelacyjnym przyznano od Skarbu Państwa kwotę 3.000 zł zgodnie z § 1 ust. 1 i § 2 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony cywilnej w zw. z § 6 pkt 7 w zw. z § 13 ust.1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Jak już wskazano w rozważaniach prawnych dotyczących zażalenia na wynagrodzenie kuratora, przyznanie wynagrodzenia należy do uznania Sądu i jest limitowane minimalną stawką adwokacką. W zakresie wynagrodzenia za postępowanie odwoławcze, Sądu Apelacyjny mógł zatem przyznać kuratorowi maksymalnie kwotę 5.400 zł. W ocenie Sądu, ta kwota byłaby jednak nieuzasadniona w świetle art. 109 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. albowiem nakład pracy kuratora w zakresie sporządzonej apelacji i niewielki stopień skomplikowania sprawy uzasadnia przyznanie wynagrodzenia w wysokości 3.000 zł.